

แนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในต่างประเทศ

กองวิชาการและพัฒนานวัตกรรมราชทัณฑ์
กรมราชทัณฑ์

คำนำ

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้เป็นไปตามโทษที่ศาลกำหนด รวมทั้ง พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ตั้งแต่ให้การศึกษา พัฒนาทักษะอาชีพ ตลอดจน จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมปล่อยตัว รวมถึง การสงเคราะห์หลังปล่อยตัว โดยมุ่งหวังให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมโดยสามารถดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษได้อย่างปกติสุขและไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก แต่อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลสถิติผู้กระทำความผิดที่ผ่านมาของไทย ก็ยังพบว่ามีอัตราการกระทำความผิดที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดรายเดิมที่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำหรือผู้กระทำความผิดรายใหม่ ผู้ศึกษาเห็นว่าแม้กรมราชทัณฑ์จะดำเนินการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างเต็มที่ แต่อัตราการกระทำความผิดซ้ำแสดงให้เห็นว่าการใช้ชีวิตหลังปล่อยตัวเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข ผู้ศึกษาจึงมุ่งเน้นที่การช่วยเหลือดูแลผู้ต้องขังหลังปล่อยตัวเพื่อช่วยให้ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้

ผู้จัดทำจึงได้ทำการศึกษาแนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในประเทศต่างๆ ที่น่าสนใจ และสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในประเทศไทยได้ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลไว้ในเอกสารฉบับนี้ โดยผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงแนวทางและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยของไทยต่อไป อีกทั้ง เพื่อเป็นการลดการกระทำความผิดซ้ำและเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน ตลอดจนสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่กรมราชทัณฑ์ของไทย

ผู้จัดทำ

แนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในต่างประเทศ

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำอย่างรุนแรง จากรายงานสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศของไทยจะชี้ให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้เกิดปัญหาความแออัดภายในเรือนจำและยากต่อการบริหารจัดการในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง รวมถึงกระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาพฤตินิสัยแก่ผู้ต้องขังที่ดำเนินการแก้ไขโดยส่งเสริมทักษะอาชีพด้านต่างๆ การศึกษา การพัฒนาจิตใจ และการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้กับผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีแนวทางและสามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมภายหลังปล่อยตัวได้อย่างปกติสุข

โดยที่ผ่านมามองเห็นได้ว่ากรมราชทัณฑ์ไทยก็ได้มีแนวทางแก้ไขปัญหาล้นเรือนจำ โดยวิธีปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ ภายใต้หลักเกณฑ์การลดวันต้องโทษ พักการลงโทษโทษ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติอย่างเคร่งครัด ตลอดจนการขอพระราชทานอภัยโทษ เพื่อแก้ไขปัญหาล้นเรือนจำได้อีกบางส่วน ซึ่งบางครั้งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดบางรายไม่ได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูอย่างเพียงพอ หรือครบตามหลักสูตร เมื่อปล่อยตัวออกไปจึงไม่มีความพร้อม สังคมไม่ยอมรับ ไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ ขาดที่อยู่อาศัย และขาดกำลังใจ จึงทำให้หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ด้วยเหตุนี้ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวให้กับผู้ต้องขังจึงไม่เพียงพอต่อการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ หากจะมองไปถึงการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังจากปล่อยตัวให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น ที่อยู่อาศัย การมีงานทำ สิทธิการรักษาพยาบาลและโอกาสต่างๆ ทางสังคม ซึ่งถือว่าเป็นอีกหนึ่งเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายในการส่งคืนผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืนและเพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรม ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ สร้างสังคมปลอดภัย

ปัจจัยสำคัญที่ควรช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยตัวเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

1. การมีงานทำ
2. ที่อยู่อาศัยที่มั่นคง
3. การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน
4. การรักษาสุขภาพจิตและยาเสพติด
5. การติดตามอย่างต่อเนื่อง
6. การฝึกทักษะชีวิตและอาชีพ

แนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้ต้องขังมากที่สุดในโลก เกือบ 1.8 ล้านคน ในปี ค.ศ.2024 โดยทางการสหรัฐอเมริกา มีการดูแลผู้ต้องขังตั้งแต่อยู่ในเรือนจำจนถึงหลังปล่อยตัว โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งแนวทางจะเน้นให้ผู้ต้องขังสามารถกลับไปอยู่ร่วมกับสังคมได้ ตั้งแต่เรื่องการปรับตัวเข้ากับสังคม ชุมชน ครอบครัว รวมถึงการมีงานทำ ดังนั้น จึงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว เนื่องด้วยมองว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนจะสามารถช่วยให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างแท้จริง สำหรับผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขคุมประพฤติจะอยู่ในความดูแลของพนักงานคุมประพฤติที่จะให้ความช่วยเหลือในรูปแบบการสงเคราะห์แบบบังคับ (Compulsory After-Care Service) โดย Electronic Monitoring (ใช้อุปกรณ์ติดตามตัวทางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อเท้า)) รวมไปถึงให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่พักอาศัย เงินทุนประกอบอาชีพ ตลอดจนการบำบัดรักษาในชุมชน นอกจากนี้ ยังได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมราชทัณฑ์แห่งประเทศไทย สมาคมแห่งผู้ว่าราชการแห่งชาติ เพื่อร่วมกันช่วยให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องในชุมชน

สำหรับรูปแบบการดำเนินการและหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ เช่น ศูนย์ราชทัณฑ์ชุมชน (Community Corrections หรือ CC) ให้ความช่วยเหลือดูแลและเข้าร่วมโปรแกรมอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้คำปรึกษา โปรแกรมบำบัดด้านยาเสพติด โครงการค่ายงานในชนบท (Urban Work Camp Program) ศูนย์แนะแนวพัฒนาพฤติกรรมผู้พ้นโทษ (Vocational and Rehabilitation Guidance) การสงเคราะห์ในรูปแบบอื่นๆ รวมถึงรวมการจัดโปรแกรมที่พักชั่วคราวสำหรับช่วยเหลือให้แก่ผู้ที่เพิ่งพ้นโทษออกจากเรือนจำในรูปแบบที่พักชั่วคราว (residential programs) เพื่อช่วยให้ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวได้ปรับตัวก่อนออกสู่สังคม รวมถึงการช่วยเหลือการวางแผนชีวิตและการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ โปรแกรมด้านการทำงาน โปรแกรม Correction Community โปรแกรม Reentry Programs โปรแกรมช่วยเหลือทางาน, ที่อยู่อาศัย, บริการสุขภาพจิต โปรแกรม KEY ที่ดำเนินการในทัณฑสถานหญิง Baylor ที่ใช้ในการดูแลบำบัดผู้ได้รับการปล่อยตัวที่เป็นหญิง โปรแกรม CREST ซึ่งเป็นโปรแกรมในการทำงานเพื่อการปล่อยตัว ซึ่งได้ดำเนินการภายในทัณฑสถาน Sussex ในรัฐ Delaware ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการใช้โปรแกรม KEY และ CREST ในรัฐ Delaware พบว่า ผู้ติดยาเสพติดที่ได้เข้ารับโปรแกรมหักล้างนี้มีแนวโน้มในการกลับไปกระทำผิดซ้ำลดลง โดยมีปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ผู้กระทำความผิดหญิงไม่สามารถประสบความสำเร็จในบำบัดรักษา เช่น ปัญหาความเจ็บป่วย/การวินิจฉัยทางการแพทย์ปัญหาทางจิตและทางอารมณ์ มีการฆ่าตัวตายเกิดขึ้น หรือมีความพยายามในการฆ่าตัวตาย รวมถึงมีปัญหาในด้านการควบคุมทางอารมณ์หรือพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

นอกจากนี้ ยังมีอีกหนึ่งแนวทางที่สำคัญ คือ การจัดหาที่พักชั่วคราว Residential Re-entry Centers – RRCs) หรือ Half way - Houses (บ้านกึ่งวิถี) โดยมีองค์กร Federal Bureau of Prisons (BOP) ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่ดูแลให้ความช่วยเหลือโดยการทำสัญญากับหน่วยงานเอกชน การดำเนินการนี้ก็เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวให้แก่ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษในการกลับเข้าสู่สังคมแต่ผู้ต้องขังจะต้องจ่ายค่าที่พักอาศัย สำหรับ Half way - Houses จะจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัยเพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีการฝึกอบรมอาชีพต่างๆ รวมทั้งมีโปรแกรมเพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิตและโปรแกรมการศึกษา รวมถึง การบริการต่างๆ เช่น ให้คำปรึกษา แนะนำการวางแผนการกลับไปใช้ชีวิตอยู่

ร่วมกับสังคม ช่วยค้นหาที่พักอาศัยมั่นคงปลอดภัยหลังปล่อยตัว การเข้าถึงการรักษาสุขภาพ การบำบัดด้านยาเสพติด การดูแลสุขภาพจิต จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสงเคราะห์ผู้ได้รับการปล่อย การมีงานทำ แนะนำการเขียนประวัติส่วนตัว และเทคนิคการสัมภาษณ์งาน พัฒนาความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิตและการบำบัด ภายใต้โปรแกรมการบำบัดและส่งต่อกับศูนย์สุขภาพชุมชน (Federally Qualified Health Centers - FQHCs) รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ออกไปทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชนตามที่กำหนดไว้เท่านั้นหรือทำงานในโรงงานหรือบริษัทโดยเจ้าหน้าที่ที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวและสามารถโทรสอบถามได้ตลอดเวลา โดยที่จะมีการสุ่มตรวจหาสารเสพติดและแอลกอฮอล์หลังจากกลับจากทำกิจกรรม ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างภาพลักษณ์และศักยภาพให้สังคมรับรู้ในกรณีที่ผู้ต้องขังจะได้รับการปล่อยตัวต้องเข้ารับการคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบที่อยู่ตามที่อยู่ผู้ต้องขังแจ้งไว้และส่งความคิดเห็นไปยังสำนักงานคุมประพฤติแห่งสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากในเรือนจำสหรัฐอเมริกา มีผู้ต้องขังมากกว่าครึ่งหนึ่งที่มีปัญหาเรื่อง ยาเสพติด จึงได้มีการจัดโปรแกรมสำหรับช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีปัญหาการใช้สารเสพติด เพื่อช่วยเหลือในการบำบัดสารเสพติดและ แอลกอฮอล์ โดยพิจารณาจากความต้องการ และประวัติการใช้สารเสพติดของผู้ต้องขัง เพื่อการส่งตัวผู้ต้องขังไปรับการบำบัดรักษา ผู้ติดยาเสพติดต่อเนื่องในชุมชน รวมถึง การเข้าร่วมโครงการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานพักพิ้น (Residential Drug Abuse Program: RDAP)

การช่วยเหลือด้านสิทธิต่างๆ หลังปล่อย

การขอคืนสิทธิพลเมือง เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียง การล้างหรือลดประวัติอาชญากรรม (Record Clearance/Expungement) เพื่อลดอุปสรรคในการทำงานและที่พัก การทำบัตรประจำตัวประชาชน หรือเอกสารที่จำเป็นอื่นๆ โดยการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรต่างๆ เช่น Second Chance Act (SCA) ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่สนับสนุนเงินทุนให้แก่รัฐบาลเพื่อดำเนินโครงการและกิจกรรมในการลดการกระทำผิดซ้ำ

ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษมีแนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อย โดยเริ่มกระบวนการตั้งแต่อยู่ในเรือนจำจนถึงหลังปล่อยตัวออกจากเรือนจำ ซึ่งการช่วยเหลือผู้ต้องขังปล่อยตัวพ้นโทษตามกำหนดจะแตกต่างจากผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไข (คุมความประพฤติ) โดยเริ่มจากผู้ต้องขังพ้นโทษตามกำหนด ซึ่งรูปแบบการช่วยเหลือผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะมีการร่วมมือกับหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เช่น สถาบันทางคาทอลิก ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปล่อยตัวพ้นโทษที่เป็นชาวคาทอลิก หรือองค์กร Discharged Prisoners' Aid Societies (DPAS) ช่วยเหลือและดูแลผู้พ้นโทษอย่างต่อเนื่อง ในการให้ความช่วยเหลือและการบริการในรูปแบบการจัดหางานและที่พักอาศัยชั่วคราวให้แก่ผู้พ้นโทษ รวมถึงยังให้การช่วยเหลือในการสงเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีสมาคม Gloucestershire หรือ สมาคม York Castle ซึ่งองค์กรอิสระที่ดำเนินงานโดยปราศจากการสนับสนุนจากภาครัฐบาล โดยรูปแบบการดำเนินงานการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ

ในประเทศอังกฤษในช่วงศตวรรษที่ 20 จะเน้นไปอยู่ในรูปแบบการช่วยเหลือทางการกุศล และการช่วยเหลือในรูปแบบอาสาสมัคร จนนำมาสู่รูปแบบการดูแลผู้พ้นโทษโดยการคุมประพฤติ รวมถึง ยังมีหน่วยงานของภาครัฐซึ่งหน่วยงานบริหารและดูแลผู้กระทำผิดแห่งชาติ (National Offender Management Services หรือ NOMS) จัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองสังคมและลดอัตราการกระทำผิดซ้ำในผู้กระทำความผิด ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เชื่อมต่อชุมชนและเรือนจำ รวมถึงสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้กระทำผิดและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการพัฒนาพฤตินิสัยให้แก่ผู้กระทำผิด ปี ค.ศ. 1974 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ปี ค.ศ. 2014 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษภายในระยะเวลา 12 เดือน เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิดและกำหนดเวลาในการแก้ไขฟื้นฟู รวมถึงการช่วยเหลือให้มีโอกาสทางสังคมอาชีพและด้านกฎหมาย โดยมีเป้าหมายสำคัญหลักเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำและการสร้างโอกาสให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้ง พร้อมสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในสังคม ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานบริหารและดูแลผู้กระทำผิดแห่งชาติ หรือ NOMS จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูให้แก่ผู้กระทำผิดในประเทศอังกฤษ

นอกจากนี้ หน่วยงานบริหารและดูแลผู้กระทำผิดแห่งชาติ หรือ NOMS ยังดูแลไปถึงผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขหรือคุมความประพฤติ แต่จะดำเนินงานตามพระราชบัญญัติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรม ค.ศ. 2003 (Criminal Justice Act 2003) โดยดูแลตามเงื่อนไขของศาล ซึ่งพนักงานคุมประพฤติ จะทำหน้าที่ควบคุมและสอดส่อง วางแผนแก้ไขฟื้นฟู รวมถึงรายงานการผิดเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring หรือ EM) เพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2013) ปัจจุบันจะเน้นการแก้ไขต่อเนื่องในชุมชนซึ่งเป็นนโยบายหลักของประเทศ โดยมีแผนการดูแลหลังจากผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว ไปแล้วเพียง 12 เดือน และยังมีการนำภาคเอกชน อาสาสมัครเข้ามาดำเนินการดูแลแทนหน่วยงานภาครัฐและจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดูแลกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงสูง โดยการดูแลผู้กระทำผิดในชุมชนนี้ เป็นการให้มีการดูแลต่อเนื่องในชุมชนเพื่อให้แก่ผู้กระทำผิดได้รับการดูแลจากชุมชนและสามารถปรับให้เข้ากับสังคมได้ ทั้งนี้ ยังมีเงื่อนไขว่าต้องอยู่ในพื้นที่หรือสถานที่ที่ถูกกำหนดไว้เฉพาะ และควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และไม่สามารถที่จะเข้าไปในพื้นที่หรือบริเวณบ้านของเหยื่อและพื้นที่ทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น สถานนันทรมย์กลางคืนได้

นอกจากนี้ ยังมีโอกาสเข้ารับโปรแกรมต่อเนื่องในชุมชน ประกอบด้วย โปรแกรมเกี่ยวกับยาเสพติด โปรแกรมทางด้านสุขภาพจิต โปรแกรมการให้คำปรึกษา โปรแกรมด้านการจัดการทางพฤติกรรม โปรแกรมการดูแลทางจิต โปรแกรมช่วยในการสมัครจัดหางาน โปรแกรมยุติธรรมสมานฉันท์ ทั้งนี้ หากผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามหรือสามารถเข้าร่วมโปรแกรมได้ตามที่กำหนด จะถูกให้ไปรายงานที่ศาล ซึ่งศาลอาจมีคำสั่งเพิ่มการลงโทษได้ หรือหากผู้กระทำผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะมีผลให้ศาลสั่งเพิ่มการลงโทษจากคำพิพากษาเดิมได้เช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษายังพบว่าแม้ในประเทศอังกฤษจะมีดูแลผู้ต้องขังหลังปล่อย แต่ก็ยังมีการกระทำความผิดในผู้ต้องขังหญิงเพิ่มขึ้น ซึ่งอยู่ในกลุ่มผู้ปล่อยตัวพ้นโทษที่มีกำหนดโทษระยะสั้นและกลุ่มผู้ต้องขังหญิงเนื่องจากกลุ่มดังกล่าวจะไม่ได้มีโอกาสในการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขใดเนื่องจากระยะเวลาที่ปล่อยตัวพ้นโทษไม่สามารถอยู่ร่วมจนจบโครงการได้ หรือมีโปรแกรมสำหรับกลุ่มผู้ต้องขังหญิงน้อย ซึ่งจะมีแค่ 2 ใน 3 เท่านั้นที่ได้รับโอกาส

ประเทศสิงคโปร์

แนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยตัวของประเทศสิงคโปร์ จะให้เริ่มตั้งแต่วันแรกที่ได้รับ การปล่อยตัวจนถึงครบกำหนด 1 ปี เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ โดยให้ความสำคัญกับการสงเคราะห์หลังปล่อย ในการให้ความช่วยเหลือในการจัดที่พักพิงชั่วคราว ทุนประกอบอาชีพ เสื้อผ้า จัดหางาน รวมถึงนักสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะคดียาเสพติด จะมีรูปแบบการป้องกันและการเฝ้าระวัง รวมถึงแอลกอฮอล์ เนื่องจากผู้ได้รับการปล่อยตัว ต้องพบกับปัญหา เช่น การว่างงาน ความสัมพันธ์กับครอบครัวและการยอมรับจากสังคม ซึ่งเน้นการดูแลหลังปล่อย โดยมีการนำข้อบังคับเพื่อการดูแลหลังการปล่อย Mandatory Aftercare Scheme หรือ MAS มาใช้ในปี ค.ศ. 2014 ผ่านรูปแบบการดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดและยังส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมและรู้สึกปลอดภัย ซึ่งจะได้รับการช่วยเหลือจากสังคมผ่านรูปแบบการให้คำปรึกษาและการเฝ้าติดตาม โดยกลุ่มที่จะได้รับการดูแลคือ ผู้ปล่อยตัวพ้นโทษจากเรือนจำในคดียาเสพติด คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีสะเทือนขวัญ คดีที่มีกำหนดโทษจำคุกมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกตลอดชีวิตหรือถูกจำคุกเนื่องจากอำนาจภายใต้ของประธานาธิบดี ผู้กระทำผิดที่ถูก ปล่อยตัวที่ถูกขังมาแล้ว 20 ปี หรือ ได้รับการจำคุกมาแล้ว 2 ใน 3 ของกำหนดโทษ

รูปแบบการดำเนินการของ MAS จะมี 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการดูแลภายในเรือนจำ จะเป็นการฝึกอบรม พัฒนาพฤตินิสัย โปรแกรมการแก้ไข
ฟื้นฟู ต่างๆ

ช่วงที่ 2 จะเป็นการดูแลในสังคม ชุมชน ซึ่งเป็นการรับช่วงต่อจากเรือนจำ ภายใน 2 ปี โดยผู้พ้นโทษจะได้รับคำปรึกษาในการปรับตัวเข้าสู่สังคมและเรื่องอื่นๆ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานและครอบครัว สังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือคืนคนดีสู่สังคม โดยเน้นการจ้างงาน และส่งเสริมการฝึกอาชีพเพื่อฝึกฝนสร้างสรรค์ กิจกรรมให้เกิดการจ้างงาน โดยในประเทศไทยจะมี The Singapore Cooperation of Rehabilitation Enterprise (หรือ เรียกว่า SCORE) ที่เข้าสนับสนุนในเรื่องนี้ นอกจากนี้ ยังมี Half -Way House หรือบ้านกึ่งวิถี ช่วยเหลือที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้แก่ผู้พ้นโทษ ในกรณีผู้ปล่อยตัวที่มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำ ในด้านสิ่งแวดล้อมและโปรแกรมเพื่อลดความเสี่ยงในการกลับมากระทำผิดซ้ำภายในที่พักดังกล่าว โดยมีการติดเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM) กักบริเวณ และปฏิบัติตามหน้าที่ ตรวจสอบสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง ก่อนปล่อยตัวจะได้รับการดูแลจากชุมชนในพื้นที่จำกัดและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่และรายงานผลการตรวจยาเสพติด

ช่วงที่ 3 ผู้ปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไข (พักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษ) และต้องรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ และต้องอยู่ในการควบคุมตามที่กำหนด หน่วยงานต่างๆ จะเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะภาคเอกชน สมาคมผู้พ้นโทษแห่งสิงคโปร์ (Singapore After- Care Association) เพื่อแก้ปัญหาครอบครัว ให้คำปรึกษาด้านการศึกษา ที่อยู่อาศัย หางานให้

หน่วยงาน โครงการ กิจกรรมสำคัญที่มีส่วนในการช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัว

The Singapore Cooperation of Rehabilitation Enterprise (หรือ เรียกว่า SCORE)

เป็นบริษัทความร่วมมือสิงคโปร์เพื่อการพัฒนาพหุติสัย เป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศสิงคโปร์ ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมเพื่อเป็นแรงงานของชาติ โดยเน้นการฝึกอบรมด้านการงาน การจ้างงานบริการ ในรูปแบบอุตสาหกรรมในเรือนจำ เช่น โรงงานขนมปัง ซึ่งหลังจากจบหลักสูตรผู้ต้องขังจะได้รับใบรับรอง Singapore Workforce Skills Qualification เพื่อต่อยอดไปใช้ในการสมัครงานหลังปล่อย งานตัดเย็บ จักรสาน รวมทั้งผลักดันให้เกิดการจ้างงานบริการให้ผู้ต้องขังต่อชุมชน นอกจากนี้ ยังสร้างโอกาสผู้ต้องขังได้รับเงินค่าแรงจากการทำงานการฝึกอบรม รวมทั้งแรงงานผู้ต้องขังสามารถเก็บและส่งเงินค่าแรงไปยังครอบครัว และสามารถนำไปซื้ออาหารพิเศษและของใช้อื่นที่จำเป็นภายในเรือนจำ นอกจากนี้ SCORE ยังมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการพัฒนาพหุติสัยแก่อดีตผู้ต้องขัง (The Community Action for the Rehabilitation of Ex-offender หรือ CARE) อีกด้วย และยังมีความสำคัญต่อโครงการ Yellow Ribbon 2004 ในการสร้างความตระหนักรู้ต่อความจำเป็นในการคืนผู้กระทำผิดกลับสู่สังคมและต่อครอบครัวผู้ต้องขัง

The Community Action for the Rehabilitation of Ex-offender (หรือเรียกว่า เครือข่าย CARE) เป็นการรวมกันของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีบทบาทสำคัญในประเทศ 9 หน่วยงาน ได้แก่ 1) กระทรวงการต่างประเทศ 2) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคง 3) กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ 4) SCORE 5) National Council of Social Service 6) Industrial and Services Co-operative Society Ltd 7) Singapore Anti-Narcotics Association 8) Singapore After-Care Association และ 9) Yellow RibbonProject เพื่อร่วมกันปรับปรุงคุณภาพกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยให้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและช่วยให้ผู้ต้องขังกลับสู่สังคมได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นประสานเพื่อเชื่อมต่อระหว่างผู้ต้องขังกับชุมชนให้เกิดการยอมรับและการแก้ไขให้ประสบผลสำเร็จในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งธนาคารตำแหน่งงาน (Job Bank) ที่สามารถช่วยหาตำแหน่งต่างๆ ในบริษัทหรือห้างร้านให้กับผู้พ้นโทษ โดยที่ผู้พ้นโทษไม่ต้องไปตระเวนหางานเอง

โครงการ Yellow Ribbon

เป็นโครงการที่เน้นการให้โอกาสครั้งที่สองแก่อดีตผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง เป็นโครงการที่สร้างภาพลักษณ์แห่งการให้โอกาสและสร้างการยอมรับ การอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อกระตุ้นเกิดการจ้างงานให้กับผู้ได้รับการปล่อยตัวมากขึ้น ด้วยปัญหาของผู้พ้นโทษที่ถูกตีตรากลัวสังคมจะไม่ยอมรับ ด้วยเหตุนี้สิงคโปร์จึงได้จัดตั้งโครงการ Yellow Ribbon ขึ้นมาเพื่อรองรับ Yellow RibbonProject เริ่มดำเนินการเมื่อ ปี ค.ศ. 2004 และบริหารจัดการโดยเครือข่าย CARE ประเทศสิงคโปร์ มีหน่วยงานทั้งหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และองค์กรอื่นๆ รัฐและเอกชนเข้ามาให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

ในโครงการนี้ เช่น กิจกรรมงานวิ่ง “Yellow Ribbon Prison Run” ซึ่งเป็นการวิ่งการกุศลที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักและสนับสนุนผู้พ้นโทษและเพื่อระดมทุนนำไปช่วยเหลือผู้พ้นโทษและครอบครัว

สาธารณรัฐประชาชนจีน

ระบบการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยตัวในสาธารณรัฐประชาชนจีนจะมีความแตกต่างจากสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการภายใต้โครงสร้างการกำกับดูแลของรัฐบาล และระบบยุติธรรมที่เน้นการแก้ไขเป็นหลัก

ระบบของจีนจะเน้นไปที่การประสานงานของหน่วยงานรัฐและองค์กรชุมชนภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงยุติธรรม "Bangjiao" ซึ่งเป็นโครงการช่วยเหลือและแนะนำที่มุ่งให้การสนับสนุนแก่ผู้ที่กระทำความผิดเล็กน้อยหรือผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ โดยผ่านรูปแบบของอาสาสมัคร เน้นการฟื้นฟูและป้องกันการเกิดอาชญากรรม เน้นส่งเสริมการทำงานและการศึกษา เนื่องจากนโยบายของจีนมักจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขผ่านแรงงาน (Reform Through Labor) โดยผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะอาชีพภายในเรือนจำ เมื่อถูกปล่อยตัวออกไป จะมีหน่วยงานในพื้นที่ให้ความช่วยเหลือในการหาที่อยู่ การศึกษาหรือฝึกอบรมที่จำเป็น เพื่อกลับเข้าสู่สังคม และสามารถประกอบอาชีพได้

Bang-jiao เป็นมาตรการป้องกันอาชญากรรมและฟื้นฟูโดยชุมชนในประเทศจีน เพื่อการช่วยเหลือซ้ำ และสนับสนุนผู้ที่กระทำความผิด โดยเฉพาะเยาวชน ให้กลับคืนสู่สังคม และเป็นมาตรการที่เน้นการฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษทางศาล

ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดภายหลังปล่อยตัวโดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันดูแลผู้ได้รับการปล่อยตัว โดยโปรแกรมต่างๆ เช่น โปรแกรม Out – Reach เป็นความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์และหน่วยสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ ในการช่วยเหลือในด้านเงินทุนเพื่อสร้างธุรกิจของตนเองภายหลังพ้นโทษ เน้นกลุ่มผู้พ้นโทษ ครอบครัวผู้พ้นโทษ ผู้นำชุมชน และผู้จ้างงานในชุมชน เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้สามารถอยู่ในสังคมได้

โปรแกรม Out – Reach

นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่นๆ ที่สำคัญอย่าง NGOs จะให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่ผู้พ้นโทษในช่วงที่เพิ่งปล่อยตัวพ้นโทษรวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และชุมชน ในการสนับสนุนทุนกู้ยืม การจ้างงานกิจกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังต้องประสานร่วมกับเจ้าพนักงานคุมประพฤติในการช่วยเหลือและดำเนินการแก่ผู้พ้นโทษจากการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ

ประเทศแคนาดา

การช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในประเทศแคนาดา จะเน้นการกลับคืนสู่สังคมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ โดยมีทั้งหน่วยงานของรัฐและองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดังกล่าวจะเริ่มตั้งแต่ภายในเรือนจำจนไปถึงหลังการปล่อยตัว โดยภายในเรือนจำจะมีโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว โปรแกรมการศึกษา การฝึกอาชีพ การจ้างงาน การบำบัดผู้ติดสารเสพติด การพัฒนาทักษะชีวิต ตลอดจนที่พักอาศัยชั่วคราว (Halfway Houses/Community-Based Residential Facilities - CRF) นอกจากนี้ยังมีการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการหาที่พักหลังพ้นโทษ ให้คำปรึกษาด้านอาชีพ บริการช่วยหางาน เช่น การฝึกทักษะการสมัครงาน ตลอดจนการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพจิตและการบำบัดการติดยาเสพติดมีการประสานงานระหว่างเรือนจำและกับชุมชนในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการรักษา (Throughcare) อีกทั้งยังมีองค์กรช่วยเหลือผู้พ้นโทษในการยื่นขออภัยโทษหรือลบบรรณัติอาชญากรรม เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสดำเนินการทำงานและการศึกษาได้ง่ายขึ้นสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวการพักการลงโทษจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและอยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ เพื่อให้ผู้ต้องขังกลับสู่สังคมอย่างปลอดภัย

Halfway Houses/Community-Based Residential Facilities - CRF

โปรแกรมต่างๆ

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น มีอาการซึมเศร้าหรือเป็นโรคจิต เช่น schizophrenia และยังมีโอกาสที่จะเป็นโรคเรื้อรัง เช่น การติดเชื้อเอชไอวี โรคเบาหวาน โรคปอดอุดตันเรื้อรัง และโรคหอบหืด อีกทั้งยังพบว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวกลับมีสุขภาพที่แย่ลง เนื่องจากหลังจากปล่อยขาดการรักษาอย่างต่อเนื่อง ประเทศแคนาดาจึงได้จัดให้มีโปรแกรมการบำบัดดูแลรักษาผู้ต้องขังกลุ่มนี้ทั้งในเรือนจำและหลังจากปล่อยตัวและมีการประสานงานเพื่อส่งต่อไปบำบัดรักษาต่อภายในชุมชน

ทั้งนี้ ประเทศแคนาดาจะให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงและความต้องการของแต่ละบุคคล (Case-by-case assessment) เพื่อที่จะมั่นใจได้ว่าผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปจะกลับคืนสู่สังคมอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประเทศนอร์เวย์

ในประเทศนอร์เวย์ให้ความสำคัญด้านการศึกษา โดยเน้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังผ่านการศึกษา เนื่องจากกรมราชทัณฑ์นอร์เวย์มองว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังโดยการให้การศึกษาจะประโยชน์และช่วยส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและช่วยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมได้อย่างประสบความสำเร็จ อีกทั้ง ยังเป็นภารกิจสำคัญในระยะยาวของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในวิธีที่สำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิตหลังจากพ้นโทษของผู้ต้องขังและเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม

สำหรับแนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในนอร์เวย์มุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมก่อนพ้นโทษให้กลับคืนสู่สังคมได้ เช่น การฝึกอาชีพ การศึกษา และการพัฒนาทักษะเพื่อให้กลับสู่สังคมได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังมีระบบการช่วยเหลือหลังปล่อยตัวที่รวมถึงการจัดหาที่พักอาศัย การให้คำปรึกษา การสนับสนุนด้านจิตใจและการทำงาน เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติและลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ ยังเป็นการทำงานร่วมกับหน่วยงานหลายหน่วยงาน ช่วยเหลือในการจัดหาปัจจัยพื้นฐานต่างๆ เช่น ช่วยหาที่พักที่เหมาะสมหลังปล่อยตัว การหางานให้ผู้พ้นหรือเข้าถึงการศึกษา รวมถึงการได้รับการบริการทางการแพทย์และการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องและการบำบัดยาเสพติด โดยมีหัวใจหลักคือ "การรับประกันการกลับคืนสู่สังคม" (Reintegration Guarantee) ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและลดการกระทำผิดซ้ำ

ประเทศเนเธอร์แลนด์

ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีความโดดเด่นในเรื่องการดูแลหลังการปล่อย โดยมองว่าการดูแลหลังปล่อยที่ดีจะช่วยลดการกระทำผิดซ้ำได้ ในประเทศเนเธอร์แลนด์จะใช้รูปแบบการดูแลที่ชื่อว่า Throughcare เพื่อเข้ามาช่วยเหลือและประเมินผลโปรแกรมที่เหมาะสม ซึ่งประเทศเนเธอร์แลนด์นับว่าเป็นประเทศที่มีการใช้ในรูปแบบการดูแลดังกล่าวได้ดีที่สุดในแถบยุโรป โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ต้องขังคดียาเสพติด จะมีเจ้าหน้าที่คุมประพฤติเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดูแลผู้ต้องขังกลุ่มนี้ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและนโยบายเรื่องกับยาเสพติดมาใช้ ทั้งนี้ ประเทศเนเธอร์แลนด์รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบำบัดรักษาผู้กระทำผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด จึงได้มีการออกกฎหมายที่ใช้สำหรับดูแลผู้ที่ติดยาเสพติดได้อย่างเหมาะสมเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในแถบประเทยุโรป

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

จะเป็นการสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังปล่อยตัวแบบบังคับ โดยบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (1) ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลผู้ได้รับโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน ในข้อหาที่กฎหมายกำหนดให้มีเงื่อนไขได้นั้น ศาลอาจมีคำพิพากษาเพิ่มเติมจากคำพิพากษา หากเป็นไปได้ว่า จะกระทำผิดอีก” โดยเงื่อนไขการดูแลหลังปล่อยสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ จะถูกกำหนดไว้ในมาตรา 68 (1) ซึ่งในตามกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้สำหรับผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวให้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควร ซึ่งรวมถึงการดูแลบำบัด หรือการร่วมทำกิจกรรมใดที่จะส่งผลให้ผู้ปล่อยตัวได้รับการดูแลในการกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง

ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียได้กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยไว้หลายโครงการ โดยเน้นโครงการที่ช่วยเหลือให้ผู้ต้องขังให้กลับสู่สังคมซึ่งต้องได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงความร่วมมือของผู้ต้องขังและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะ

ผู้ต้องขังหญิงที่ได้รับการพักการลงโทษ โดยมีกิจกรรมและโครงการต่างๆ เช่น ทีมการให้ความช่วยเหลือด้านการ กลับคืนสู่สังคมภายในชุมชน ผ่านทีม CREST (Community Re-entry Service Team: CREST) ซึ่งจะได้รับการดูแลช่วยเหลือในระยะ 3 เดือน ภายหลังที่ได้รับการปล่อยตัว โดยในช่วง 6 เดือนแรกหลังปล่อยจะถูกดูแลอย่างใกล้ชิด โดยทีมดังกล่าวจะเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลการให้บริการต่างๆ และข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องที่ผู้ต้องขังสามารถขอรับการช่วยเหลือ รวมถึงการสมัครเข้าพักในที่อยู่อาศัยชั่วคราว และอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยต่างๆ โดยเน้น

การให้การช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ชุมชนประพฤติ แต่จะไม่กระทบต่อการจัดการในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ หน่วยงาน CREST ยังมีบทบาทสำคัญเพื่อช่วยเหลือไม่ให้ผู้พ้นโทษไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้น หน่วยงาน CREST จึงเน้นการช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่มีประวัติความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำ

ที่อยู่อาศัย ความรุนแรงในชุมชน

หน่วยงานบริการ MARA มีวัตถุประสงค์เพื่อการคืนคนดีสู่สังคม โดยเฉพาะการดูแลเป็นรายบุคคล โดยช่วยเหลือในสิ่งจำเป็นต่างๆ ของผู้ต้องขังหญิง ทั้งในด้านข้อมูลพื้นที่ที่ให้บริการที่ผู้ต้องขังหญิง จะกลับไปอาศัยอยู่หรือรวมถึงการช่วยเหลือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการที่จะช่วยผู้ต้องขังหญิงได้รับการบริการ ขณะปล่อยตัวพ้นโทษ ซึ่งอดีตผู้ต้องขังสามารถเข้าขอรับ การบริการได้ตลอดเวลาภายหลังได้รับการปล่อยตัว พ้นโทษ ซึ่งรูปแบบการช่วยเหลือดังกล่าวได้รับการส่งเสริม จากหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดบทบัญญัติในการ ให้บริการ เช่น กรณีด้านยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์

หน่วยงานฝึกอบรม BORALLON และศูนย์ราชทัณฑ์ที่เรียกว่า (The Borallon Training and Correctional Center : BTCC) เน้นในกลุ่มของผู้ต้องขังชายที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปี ขึ้นไปและได้นำมาช่วยเหลือ ผู้ต้องขังหญิงในเวลาต่อมา โดยเน้นถึงการรับและการเรียนรู้ในการศึกษาอบรม รวมถึงการได้รับโอกาสการจ้างงาน มีวิทยาลัยภายในหน่วย BTCC ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทักษะผู้ต้องขังเพื่อรองรับเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งผู้ที่เข้ารับการพัฒน ทักษะนี้ จะผ่านการรับรองจากหน่วยงานทางการศึกษาและการศึกษาสายอาชีพ (Technical and Further Education: TAFE) นอกจากนี้ BTCC ยังได้จัดศูนย์เพื่อจัดโปรแกรมการให้บริการและเป็นหน่วยประสานงาน การบริการ เน้นถึงการส่งเสริมด้านการจ้างงานและการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคม และเน้นถึงกลุ่มบริษัท ด้านอุตสาหกรรมในการจ้างงานผู้ต้องขังภายหลังปล่อยตัวพ้นโทษ

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

แนวทางการดูแลผู้ต้องขังหลังปล่อยในประเทศนี้จะเน้นการส่งเสริมในการฝึกทักษะวิชาชีพต่างๆ การศึกษาและการจัดการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในรูปแบบการสร้างกิจกรรมยามว่าง การให้คำปรึกษาเฉพาะกลุ่ม รวมไปถึงกลุ่มเพื่อนที่มีปัจจัยในการก่อให้เกิดการกระทำความผิด โดยเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มคดียาเสพติดส่วนใหญ่มาจากเพื่อนชักชวน โดยแนวทางดังกล่าวจะเริ่มฝึกตั้งแต่ผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำจนถึงหลังปล่อยตัว นอกจากนี้ ได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน NGOs เพื่อเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขพัฒนาสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ โดยช่วยเหลือและให้บริการต่างๆ เช่น จัดกิจกรรมเพื่อสันติภาพและการพัฒนาตนเอง กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางด้านศาสนา รวมไปถึงการจัดทำแผนข้อมูลที่เรียกว่า แผนที่พลังงานเชิงบวก (Positive Energy Map) เพื่อเก็บข้อมูลการทำกิจกรรมในด้านสุขภาพของผู้ได้รับการปล่อยตัวที่ต้องติดตามเป็นพิเศษ รวมถึงเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีส่วนร่วมทางสังคม

โดยทางการฮ่องกงดำเนินการในรูปแบบทั้งด้านการทำงานอาสาสมัคร การพัฒนาตนเอง การพัฒนาด้านศาสนาและความสนใจต่างๆ โดยการจากการประเมินผลการร่วมกิจกรรมของอดีตผู้ต้องขังเพื่ออำนวยความสะดวกในการฟื้นฟูการกลับคืนสู่ชุมชนในภายหลัง รวมถึงส่งเสริมความสัมพันธ์กับครอบครัวและเจ้าหน้าที่ สามารถดำเนินชีวิตโดยเคารพกฎหมายและขยันขันแข็งหลังจากได้รับการปล่อยตัว ส่งผลให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและมีแนวโน้มการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น มีทัศนคติในทางบวก และตระหนักรู้ถึงการใส่ใจสุขภาพเพื่อการพัฒนาตนเองในด้านอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัว ที่เริ่มตั้งแต่ภายในเรือนจำจนกระทั่งการส่งต่อความช่วยเหลือสู่สังคมในการร่วมมือกันของฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึง กลุ่ม NGOs ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมเสีย ผู้กระทำความผิดภายหลังปล่อยพ้นโทษภายใต้การดูแลของชุมชน และแสดงให้เห็นถึงความร่วมมืออันดีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฮ่องกงที่มีส่วนสำคัญในการช่วยคืนคนดีสู่สังคมร่วมกัน

ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ได้รับการปล่อยตัวจะได้รับการดูแลและคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง จึงมีการจัดให้มีการกำกับดูแลตามกฎหมายแก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกอบรมต่างๆ เช่น ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ (rehabilitation) ศูนย์กักขัง (detention) และศูนย์บำบัดการติดยาเสพติด (drug addiction treatment centres) รวมถึงบุคคลที่ได้รับการปล่อยตัวภายใต้โครงการ “การปล่อยตัวภายใต้การกำกับดูแล” อย่างเช่น โครงการการจ้างงานก่อนปล่อยตัว (Pre-release Employment)

โครงการการกำกับดูแลผู้ต้องขังหลังปล่อยตัว (Post-Release Supervision of Prisoners) โครงการการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไข (Conditional Release) และโครงการการกำกับดูแลหลังปล่อยตัว (Supervision After Release) จะมีเจ้าหน้าที่ฟื้นฟูสมรรถภาพที่ปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแล พร้อมด้วยการสนับสนุนจากครอบครัวของผู้ถูกควบคุมตัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ถูกควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวเผชิญกับความท้าทายและความต้องการที่จะเกิดขึ้นเมื่อกลับคืนสู่ชุมชน นอกจากนี้ยังจะมีการติดต่ออย่างต่อเนื่องกับผู้ถูกควบคุมตัวทุกคนในเรือนจำ แต่มีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดหลังจากได้รับการปล่อยตัว โดยการตรวจเยี่ยมบ้านหรือที่ทำงานของผู้ที่ถูกปล่อยตัวเป็นประจำ โดยวัดอัตราความสำเร็จของโครงการกำกับดูแลจากเปอร์เซ็นต์ของผู้ถูกควบคุมตัวที่ผ่านกระบวนการกำกับดูแลตามกฎหมายโดยไม่ถูกตัดสินลงโทษซ้ำ ในกรณีของศูนย์บำบัดการติดยาเสพติด ผู้ถูกควบคุมตัวจะต้องปลอดจากยาเสพติดด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังมีโครงการสำคัญที่มุ่งมั่นที่จะมอบโอกาสการจ้างงานให้กับผู้ต้องขังและพัฒนาศักยภาพการจ้างงานหลังได้รับการปล่อยตัว คือโครงการ The “Caring Employer” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาแพลตฟอร์มการจ้างงานแบบอินเทอร์แอคทีฟระหว่างผู้จ้างและผู้ต้องขังหรือผู้พ้นโทษ สำหรับตำแหน่งงานว่างในสาขาอาชีพต่างๆ ผู้จ้างที่แจ้งความประสงค์จะจ้างผู้ต้องขังหรือผู้พ้นโทษ จะมีการติดป้ายประกาศในเรือนจำหรือประกาศผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้วภายใน 3 เดือนทราบ ซึ่งผู้จ้างที่แจ้งความประสงค์สามารถจัดการสัมภาษณ์งานด้วยตนเองหรือผ่านการประชุมทางวิดีโอหรือทางโทรศัพท์ได้ตามคำขอที่แจ้งความประสงค์ไว้ได้

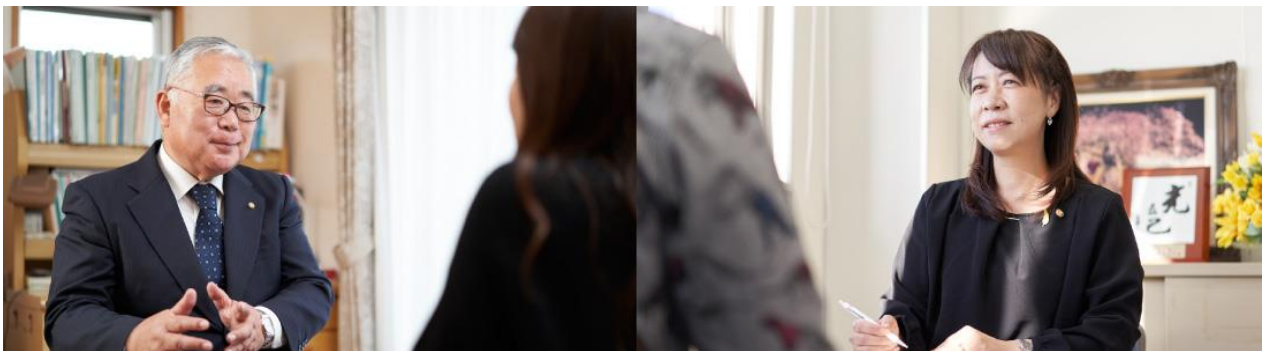

ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีแนวทางให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในด้านที่อยู่อาศัย จัดหางานและให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการแก้ไขปัญหาต่างๆ มีติดตามติดตามในชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีภาคเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เนื่องจากผู้พ้นโทษส่วนใหญ่ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคม มีความท้อแท้และหมดหวังในการอยู่ในสังคม รวมทั้งมีอัตราการฆ่าตัวตายที่สูงขึ้น จึงได้มีการก่อตั้งมูลนิธิขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษดังกล่าวมีการพัฒนาที่นำไปสู่รูปแบบบ้านกึ่งวิถี (Half-Way House) และสถานที่สงเคราะห์ฟื้นฟู (Rehabilitation Aid Hostel)

สำหรับผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวในคดีเล็กน้อยหรือพักการลงโทษ จะมีแนวทางช่วยเหลือโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในรูปแบบการสงเคราะห์และการติดตามผล (After-Care Service) ภายใต้การกำกับดูแลของคุมประพฤติ ในการสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว รวมถึงการกลับสู่สังคมและในด้านอื่นๆ เช่น ช่วยเหลือด้านสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม การรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนา ให้คำปรึกษาแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ ยังได้มีการบัญญัติกฎหมายในการช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ คือ The Law for After-Care of Discharged Offenders โดยเริ่มเมื่อใช้ปี ค.ศ. 1950 โดยกรมคุมประพฤติดำเนินการรับผิดชอบในการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำและทัณฑสถาน

นอกจากนี้ ยังมีรูปแบบการช่วยเหลือในลักษณะของอาสาสมัคร (Volunteer Probation Officers) โดยมีหน่วยงานด้านอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานในพื้นที่ ภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ โดยอาสาสมัครคุมประพฤติจะเน้นการให้คำแนะนำปรึกษาและการสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกับสังคม และข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมถึงแนะนำสถานที่จ้างงาน โดยทำงานร่วมกับพนักงานคุมประพฤติและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะสร้างความสัมพันธ์และภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชนเพื่อสร้างการยอมรับ โดยเน้นการลดความแตกต่างและเสริมสร้างความยุติธรรมภายในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเปิดโอกาสในการให้โอกาสผู้พ้นโทษสามารถกลับมาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้อีกครั้ง

แต่อย่างไรก็ตาม ระบบอาสาสมัครของญี่ปุ่นกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ความผูกพันของชุมชนที่อ่อนแอลง และจำนวนอาสาสมัครที่ลดลง เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าว สำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพ กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการมาตรการต่างๆ มากมาย รวมถึงการจัดตั้งศูนย์สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้กระทำความผิด และการจัดทำโครงการชดเชยความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือการบาดเจ็บที่อาสาสมัครหรือสมาชิกในครอบครัวได้รับ

ประเทศนิวซีแลนด์

สำหรับประเทศนิวซีแลนด์ มีระบบการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยที่เน้นการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกลับคืนสู่สังคม (rehabilitation and reintegration) ภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ (recidivism) และเพื่อช่วยให้ผู้พ้นโทษสามารถตั้งหลักในสังคมได้สำเร็จ โดยผู้ต้องขังประมาณ 90% ของมีอาการป่วยทางจิตและการใช้สารเสพติด การบำบัดรักษาจะเป็นแบบองค์รวมที่หลากหลาย รวมทั้งมีการนำโมเดลจากเรือนจำในประเทศสแกนดิเนเวีย เบลเยียม และเยอรมนีมาปรับใช้

ประเทศอินเดีย

อินเดียมีแนวคิดว่าการดูแลหลังการปล่อยตัวมีบทบาทสำคัญในโปรแกรมที่บูรณาการของการป้องกันอาชญากรรม อินเดียจึงให้ความสำคัญในการดูแลผู้ต้องขังหลังปล่อยอย่างเหมาะสมและเข้มงวด เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยตัวให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างแท้จริง เน้นการฟื้นฟูและบูรณาการกลับคืนสู่สังคม ซึ่งการดำเนินการช่วยเหลือได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เพื่อดำเนินการจัดโปรแกรมและการดูแลผู้ต้องขังหลังปล่อยตัว โปรแกรมการทำงาน มีบริการติดตามผลและให้ความช่วยเหลือในการทำงาน การศึกษาต่อ และการปรับตัวเข้ากับชุมชน เพื่อให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างราบรื่น

เกาหลีใต้

แนวทางการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยในเกาหลีใต้ (Prisoner Aftercare Korea) มีเป้าหมายเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำและการคืนสู่สังคม โดยเริ่มกระบวนการตั้งแต่อายุในเรือนจำซึ่งจะส่งเสริมการศึกษา และจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เชื่อมโยงกับการจ้างงานในอนาคต รวมทั้งให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ มีหน่วยงานของรัฐ เอกชนและองค์กรหลายแห่ง เข้ามาให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวสามารถปรับตัวอยู่ในสังคม หลังจากปล่อยตัวก็ยังช่วยเหลือในด้านสวัสดิการและให้คำปรึกษาในด้านที่พักและอาหาร ค่าเดินทาง แนะนำอาชีพ ช่วยเหลือในการหางาน สนับสนุนการจ้างงาน ตลอดจนการปรับตัวเข้าชุมชน สังคม

นอกจากนี้ ยังมีศูนย์บำบัดทางจิตวิทยา และศูนย์สุขภาพจิตที่ให้คำปรึกษา ให้ความรู้และการบำบัดรักษาต่อเนื่องในชุมชน รวมทั้ง มีอาสาสมัครในชุมชนที่จะเป็นคนประสานความไว้วางใจของชุมชนที่มีต่อผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวออกไปในสังคมอีกด้วย มีสำนักงานนโยบายป้องกันอาชญากรรม (CPPB) ที่เป็นการทำงานร่วมกันกับ 6 หน่วยงานและองค์กรในเครือมากกว่า 90 แห่งที่เข้ามาให้การสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ต้องขังผู้ต้องขังหลังปล่อยตัว สำหรับผู้ต้องขังปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขจะต้อง รวมถึงยังมีการช่วยเหลือในรูปแบบบ้านกึ่งวิถี (Half way - Houses) เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังที่ คาดว่าจะได้รับการปล่อยตัวมีสถานที่ สำหรับเตรียมความพร้อมเพื่อกลับเข้าสู่สังคม โดยออกแบบมาเพื่อให้ผู้ต้องขังจะได้สัมผัสและเตรียมพร้อมสำหรับโลกภายนอก และค่อยๆ ปรับตัวเข้ากับชีวิตทางสังคมได้อย่างราบรื่น โปรแกรมการจ้างงาน โดยมีสมาคมสนับสนุนการจ้างงานและคณะทำงานด้านการจ้างงานเพื่อดำเนินโครงการต่างๆ รวมถึง การจัดหางาน

*****

แหล่งข้อมูล

World Prison Brief, Institute for Crime & Justice Policy Research

http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_index.php

<https://www.ojp.gov/feature/reentry/overview>

https://www.justice.gov/archive/fbci/progmenu_programs.html

<https://researchcafe.tsri.or.th/social-reintegration/>

<https://onlinesocialwork.vcu.edu/blog/social-workers-role-in-reducing-recidivism/>

https://www.gotoknow.org/posts/656613#google_vignette

https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2021/TU_2021_6105038050_12611_23857.pdf

<https://en.wikipedia.org/wiki/Laogai>

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2019.1628408#d1e184>

https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_6305038017_15340_28009.pdf

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1756061618300739>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Department_of_Corrections_\(New_Zealand\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Department_of_Corrections_(New_Zealand))

<https://thematter.co/brief/brief-1532941200/54645>

<https://researchcafe.tsri.or.th/social-reintegration/>

<https://thelawbrigade.com/wp-content/uploads/2019/05/Banamali-1.pdf>

<https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/post-institutional-treatment-offenders-overview-after-care-services>

<https://www.csd.gov.hk/english/home/home.html>

https://www.csd.gov.hk/english/reh/reh_overview/reh_overview_psy/reh_ps.html

<https://www.kouseihogo-net.jp/hogo/hogoshi/en.html>

https://globcci.org/wp-content/uploads/2021/12/South-Korea-Narrative-Summary_Dec-2021-Claire-Lee.pdf

<https://www.koreascience.kr/article/JAKO199936036629365.view?orgId>

https://kicj.re.kr/board.es?mid=a20201000000&bid=0029&act=view&list_no=12343&nPage=42

https://www.moj.go.kr/moj_eng/1779/subview.do

https://www.corrections.go.kr/corrections_eng/1905/subview.do

<http://www.nathee-chitsawang.com>

วารสาร การป้องกันทางสังคม เล่มที่ : 23 ฉบับที่ : 87 ลงวันที่ : (มกราคม 2530) หน้า: 15-23 ผู้แต่ง เอสพี ศรีวาสตาวา

*****

ที่ปรึกษา

พันตำรวจโท ประรุธ วงศ์สินิล	อธิบดีกรมราชทัณฑ์
นายสมบุญ ศิลา	รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์
นางอันธิกา อ่อนพร้อม	นักพัฒนาวิทยาสังเคราะห์ ภูมิทัศน์พื้นที่แทน ผู้อำนวยการกองวิชาการและพัฒนานวัตกรรมราชทัณฑ์

ผู้ศึกษา เรียบเรียงข้อมูลและจัดทำ

นางสาวบังอร แซ่อึ้ง	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ กองวิชาการและพัฒนานวัตกรรมราชทัณฑ์

.....

